

Нести тяжко, кинути шкода. Колишній крейсер " Україна" як уламок радянської епохи

Команда: учні 8-Б класу Миколаївської гімназії 41

**Копич Катерина, Бондар Анастасія, Пустовой Михайло, Козлов
Артем, Салаур Макар, Малінкін Ілля, Журбіна Марія**

Консультанти

Козлова Л.В., Козлов С.В.

24 лютого 2022 року наша творча група за домовленістю з адміністрацією Миколаївського Суднобудівного Заводу мала відвідати верхню палубу, внутрішні приміщення корабля та зустрітися з ветеранами... У 5 ранку місто здригнулося від вибухів. Стався напад на Україну.

**В УМОВАХ ВІЙНИ НАШІ ПЛАНИ
БУЛО СКАСОВАНО...**

Миколаїв — місто корабелів. За обсягами виробництва продукції суднобудування в радянські часи він займав друге місце в СРСР після Ленінграду. Тут будували як цивільні судна різноманітного призначення, так і могутні військові кораблі. Це було єдине місто СРСР, де будували авіаносні крейсери.

Миколаїв завжди був пов'язаний з морем та мореплавцями, навколо суднобудування поступово напрацьовувалася самоідентичність його мешканців. Суднобудівна галузь, окрім того, що була містоутворюючою, формувала особливу виробничу та інженерну культуру людей, накладала неповторний відбиток на менталітет миколаївців. Працювати у галузі вважалося престижним, зарплати були непоганими. З іншого боку, дуже багато містян були лише “гвинтиками” великого виробничого механізму, жили за заводським гудком та мало що бачили у житті окрім стін рідного підприємства, галузевого профілакторію та бази відпочинку.

Інтерес до теми виник після того, як до Дня міста у вересні минулого року у середмісті було відкрито мурал із зображеннями кораблів, що побудовані у Миколаєві. І серед них — той самий крейсер проєкту 1164 “Атлант”, який кожен миколаївець може побачити в акваторії МСЗ, зайшовши на Інгульський міст. Саме тоді ми і зацікавились долею крейсеру.

Завдання роботи

- Вивчення історії будівництва крейсера “Україна” за допомогою періодики, архіву, моніторингу інтернет-видань
- Пошук та інтерв’ювання тих, хто будував корабель на колишньому суднобудівному заводі ім. 61 комунара
- З’ясування відношення ветеранів кораблебудування до ситуації з крейсером. Використання цієї теми в антиукраїнських матеріалах сучасної російської пропаганди
- Аналіз шляхів вирішення питання з крейсером
- Розроблення мапи місць у Миколаєві, пов’язаних з крейсерами типу «Атлант»

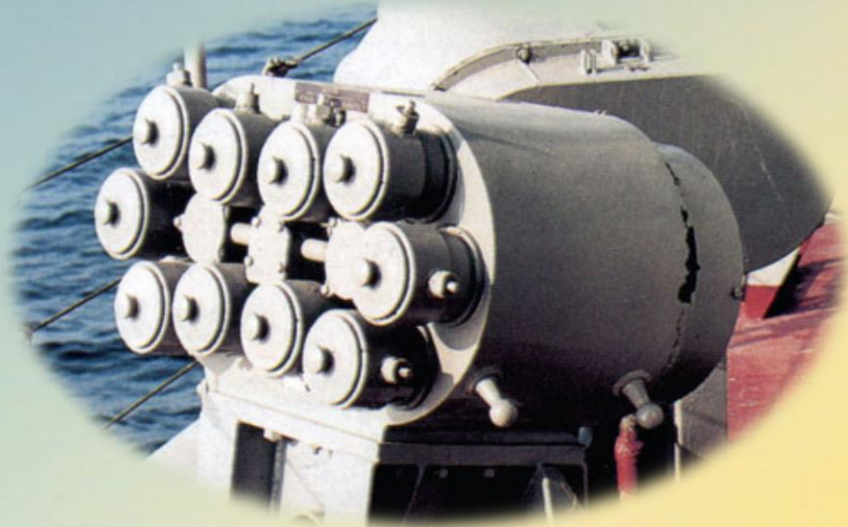
- Недобудований ракетний крейсер проєкту “Атлант” лишився у місті і досі стоїть біля набережної Миколаївського суднобудівного заводу (МСЗ). Певний час він носив ім`я “Україна”. Цей велетенський за розмірами та бойовими потужностями **уламок радянської доби став валізою без ручки, яку і нести важко, але водночас і кинути — шкода.**
- **Об`єктом нашого дослідження є саме цей крейсер** — його характеристики, історія будівництва, подальша доля та вплив на долю самих миколаївців, на світогляд містян, особливо представників старшого покоління.
- **Головні питання**, на які ми намагалися відповісти: чим є цей крейсер для Миколаєва, чому протягом останніх трьох десятиліть питання з крейсером не було вирішено та яка його майбутня доля?

Ракетні крейсери типу “Україна” називають “вбивці авіаносців”. Їхнє головне завдання - знищення авіаносних угруповань противника за допомогою крилатих ракет.

Крейсер “Україна” став четвертим у серії проекту “Атлант”. Його було закладено на стапелі у 1984 році, спущено на воду у 1990 році.

Крейсер мав багато тогочасних інновацій.

Наприклад, на кораблі є система встановлення штучних перешкод: у разі потреби вистрілюють заряди металевого порошку, він розсіюється у повітрі та створює на радарях “зображення” кораблів, яких насправді не існує. У свій час це дозволяло заплутати противника, але GPS та інші сучасні системи космічного відстежування зробили використання таких “пасток” марним.

Недобудований корабель, що є об'єктом нашого дослідження, неодноразово перейменовували. Протягом 38 років він мав назви “Комсомолец” (1984 р.), “Адмірал Лобов” (1985 р.), “Україна” (1993 р.). В 2010 р. крейсер взагалі позбавили назви.

Президент України Леонід Кучма, виступаючи влітку 1999 р. під час церемонії підняття державного прапора на крейсері “Україна”, обмовився та назвав корабель крейсером “Аврора”. Спрацювала підсвідомість колишнього комуніста?!

Щодо назви судна... Вивчаючи назви суден з часів єгипетських фараонів до наших днів, миколаївський історик Юрій Крючков сформував цікаву нову галузь науки – **кароніміку (від грецького «карабос» – корабель і «оніміка» – ім'я)**. Кароніміка здатна відобразити історичну активність держави в певні періоди і дає ключ до розуміння різних аспектів багатьох історичних подій. Дослідження Юрія Крючкова щодо назв кораблів в історичному аспекті зайняло в науці таке ж місце, як ономастика в історії, етнографії та географії.

Першим у серії Атлант було побудовано крейсер “Слава”. В 1989 р. на “Славі” біля берегів Мальти заплановали зустріч лідерів СРСР та США під час якої вони проголосили б кінець “Холодної війни”. Але зустріч перенесли на пасажирське судно. В 1991 р. корабель поставили на ремонт в Миколаїв, де він знаходився до 1999 р. через брак коштів та невизначеність з поділом Чорноморського флоту. Врешті-решт він увійшов до складу ВМФ РФ, змінив назву на “Москва” і в 2008 р. брав участь у війні Росії проти Грузії, а згодом і проти України... Саме про нього під час нападу на о. Зміїний 24.02.2022 р. нашими захисниками було сказано фразу, що стала символом боротьби українців з російськими окупантами

Для корабля такого класу, який призначений для знищення авіаносців, необхідна «свита» з інших кораблів, авіації та супутників-розвідників, а також просто величезна кількість пального. Для розуміння, палива у повних баках крейсера вистачить на танкову бригаду.

Саме тому у 2019 році було прийнято рішення про демілітаризацію крейсера. Водночас частину з обладнання мали встановити на бойові кораблі Військово-морських сил України.

Один з бойових постів ракетного крейсера. Попри зовнішній вигляд, всередині він у ідеальному стані

- Добудова
- Продаж за кордон
  - Утилізація
- Відкриття на базі крейсера плавучого музею або морського навчально-дослідного центру
- Затоплення

У світі є багато прикладів плавучих музеїв — кораблів, субмарин, інколи — цивільних суден. Це, наприклад, американський лінкор “Міссурі”, на борту якого в вересні 1945 р. було підписано акт капітуляції Японії, що фактично поклав край Другій світовій війні; російський крейсер “Аврора”, що брав участь у більшовицькому перевороті в жовтні 1917 р., авіаносні крейсери “Київ” та “Мінськ”, які сьогодні експлуатуються у Китаї як музеї та великі розважальні центри.

24 лютого до острова Зміїний підійшли крейсер «Москва» та ще один корабель росіян... Окупанти вимагали від військовослужбовців Ізмаїльського прикордонного загону здатися по радіоканалу з безпеки судноплавства. **«Остров Змеиный. Я — русский военный корабль. Во избежание кровопролития предлагаю сложить оружие и сдаться. В противном случае по вам будет нанесён удар. Вы находитесь в полной изоляции, в зоне поражения оружия. В случае сопротивления будете уничтожены. Шансы выжить равны нулю...»**

У відповідь пролунало: «Русский военный корабль, иди ...!»

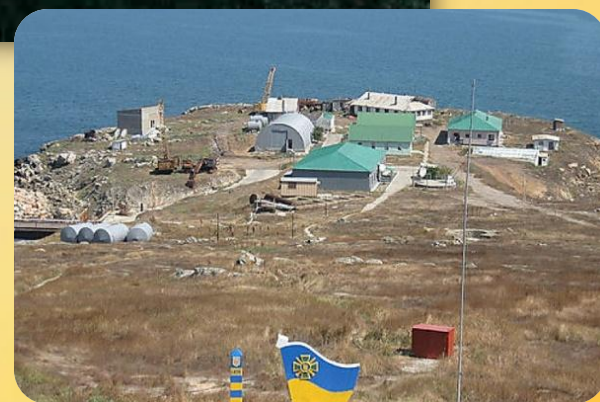
Державна прикордонна служба повідомила, що зв'язок із прикордонниками на Зміїному втрачено. О 22:05 острів захопили. Радник міністра внутрішніх справ Антон Геращенко повідомив, що українські воїни загинули й виклав у соцмережах аудіозапис їхніх переговорів представників російських військ.

28 лютого стало відомо, що насправді вони живі й перебувають у полоні росіян.

Фраза «Русский военный корабль, иди ...!» стала одним з символів боротьби з російськими окупантами. Сміливу відповідь українці сприйняли із захопленням.

Дуже швидко вона стала мемом, бо всіх вразила категорична відмова нашого бійця на пропозицію здатися ворогу...

P.S. Обстріл корабля 21.03.2022

**21 березня 2022 р. біля МСЗ
російською авіабомбою було
зруйновано готель “Інгул”. За
твердженням Миколаївського
міського голови Олександра
Сенкевича, агресори
намагалися влучити саме в
крейсер... але промахнулися...
Отже, мимоволі крейсер
проекту “Атлант” став
символом не лише радянської
доби, а й незламності
українського духу.**

P.S.S.Господь почув наші молитви!

**Завдяки ЗСУ України у
ніч з 13 на 14 квітня
2022 р. двома
українськими ракетами
“ Нептун” біля острову
Зміїний крейсер
“ Москва” було знищено.
Разом з ним пішла на
морське дно не лише
частина екіпажу
агресорів, але й
частина радянської
епохи...**